

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

34. szám.

Debrecen, 1927 augusztus 20.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Politikai napilap és egyházi sajtó.

Egyik testvér egyházi lapban nagyon okos és nagyon szép fejtegetés jelent meg legutóbb a magyar reformátusság irányát képviselő napilap szükségességéről. Természetesen ez a napilap politikai lap lenne, legalább is alig képzelhető el másképpen. Volt ugyan Magyarországon egy időben már politikától mentes napilap: a Fővárosi Lapok és elég hosszú időn át fenn is állt, de ez meg olyan magas irodalmi színvonalon állt és annyira változatos, különösen a művelt nőket nagyon érdeklő tartalommal jelent meg, hogy nem volna könnyű utána csinálni. Aminthogy a szerkesztőjének, Vadnai Károlynak halála után, ámbár nem kisebb ember, mint Beöthy Zsolt vette a kezébe, hamarosan meg kellett szüntetni pártolás hiánya miatt. Pedig akkor még nem is volt annyira általános a politika iránti érdeklődés, mint a nőkre is kiterjedő általános választó jog mai korában és pedig akkor még sokkal olcsóbb volt a lapnak úgy előállítás, mint a mai világban. Akkor még egy évre 14 forintért hatalmas terjedelmű napilapot tudtak adni, mert akkor még egész Magyarország művelt olvasó közönsége számára írtak.

Ugyanaznap, amikor ez a különben igen okos és igen szép cikk megjelent, egy másik református egyházi laptársunk az egyházi sajtó bizonyos fokú túltengéséről vezércikkezik, nagyon bölcsen megjegyezvén, hogy az egyházi lapok nagy száma helyett sokkal jobb volna kevesebb, de színvonalasabb egyházi lapot tartani fenn. Ez a testvérlap nem vonja kétségbe a minél több sajtótermék hasznosságát, csak számot vet azzal a gyakorlati szemponttal, hogy anyagi erőink fogyatékossága miatt nem

tudunk elég erőt fordítani lapjainkra s ennek folytán azok csenevészékké és vérszegényékké válnak, azért kívánatos az erők egyesítése.

Ebben a nagyon igaz cikkben meg van adva a felelet a napilap létesítésének kérdésére. Valóban addig, míg azt látjuk, hogy egyházi lapjaink nagyjára csak vegetálnak, kellő anyagi erő híján munkatársaiknak jutalmazása nélkül, a technikai költségek keserves fedezésével sorvadoznak, egyetemesebb érdekű napilapnak létesítésére gondolni meddő ábrándozás. Mert mi is valljuk, hogy napilapra égetően szükségünk volna, de azt is tudjuk, hogy sokkal kisebb baj, ha nincs napilapunk, mint volna az, hogy ha megindítanánk egy ilyen lapot és félesztendő mulva szégyenszemre abba kellene hagynunk.

Nagyon szép tétel, hogy vannak önfeláldozó kiválóságaink, akik már nem egy nagy alkotást megtudtak valósítani buzgó apostolkodással és tehát összehozhatnák a napilap kiadására szükséges összeget is. De talán jó lesz emlékezetbe venni, hogy éppen olyan kiválóságunkkal szemben, aki az efféle alkotásokra különösképpen alkalmasnak bizonyult, nem is olyan régen szinte tombolt a politikai bizalmatlankodás. Lehet elgondolni, hogy mindenestre politikai jelentőséggel bíró lapakció vezetése az ő egyébként is sokfelől igénybevett apostolkodásával történjék?

Előbb csak erősítsük meg egyházi lapjainkat s biztosítsuk becses folyóiratunknak, a Protestáns Szemlének jövőjét. Majd azután fogjunk hozzá nagyobb vállalkozáshoz.

„Aki örökké csak újjászületik, mert ez neki élvezetet szerez, az nem a Kálvin híve, az igazi kálvinistára az újjászületés nem egyéb, mint Istenhez való viszonyának fölismerése.”

Az orgonának a református gyülekezeti istentiszteletben való szerepéről.

Hogy az orgonának van-e egyáltalán helye a templomban és van-e szerepe a református istentiszteletben — annak eldöntése a dogmatikusok dolga s nem a művészeké. Hogy az orgonának, mint a református gyül. istentisztelet körén *belül* kizárólag énekkísérő — ha úgy tetszik: vezető — hangszernek mennyi és milyen szerep jusson? — annak eldöntése elsősorban szintén dogmatikai kérdés. Igaz ugyan, hogy a dogmatikusok nem mindig művészek — viszont a művészek pedig nem mindig Biblia olvasó és a református istentisztelet szellemét és szellemiségét ösmerő egyéniségek —, de végeredményben mégis úgy áll a dolog, hogy azt a kérdést: mi szabad és mi nem? mi *miért* szabad vagy nem? — azoknak kell eldönteniök, akik kizárólag a Biblia alapján állva rendezői és megállapítói a református istentisztelet minden mozzanatának. És ha az illetők nem zenészek?... (Zenész alatt értem *itt* azokat, akik tudják az összhangzattant, tudnak harmónizálni és zongorán letudnak játszani legalább egy egyszerű négyszólamú tételt.) Még abban az esetben is a református istentisztelet *lelkiségének* a követelménye el kell hogy igazítsa mindenkit nagy általánosságban arra nézve: mi és mennyi írasszerű...? Természetesen a *kivétel*, az írásszerűnek alkalmazása, a megengedettnek a gyakorlatba való bevitele már kizárólag művészi kérdés s mint ahogy nem a zeneakadémiai tanárok határozzák meg a mi templomi zenénk *mennyiségét*, éppúgy nem dogmatikusok, hanem kizárólag művészek állapítják meg azt, hogy az a zene, amit a dogmatikusok beengedtek: milyen legyen! Mert egy tanult zenész sohasem adhat erre a kérdésre más feleletet, mint azt, hogy ennek a zenének *egyházinak*, szentnek kell lennie!... Ha nem ilyen, akkor nincs létjogosultsága, akkor azonnal és haladéktalanul száműzendő! (Az én házam imádság háza!)

Ha az eddig mondottak alapján — melyekre nézve mindenkit kérek: cáfolja meg, ha nem ért egyet!... — az orgonának, mint kísérő hangszernek a református istentiszteletben elfoglalt szerepét vizsgáljuk, be kell látnunk, hogy ez a szerep indokolatlanul nagy: túltengő! Nem hallgathatom el affölötti csodálkozásomat: mimódon lehetséges az, hogy ez a túltengés a református közvéleménynek, különösen dogmatikusainknak nem tűnt fel, ha pedig feltűnt, nem vont maga után erélyes cselekvést, vagy legalább is ilyenre való sürgető felhívást?...

Nem lett volna itt szükség semmi zenei képzettségre, csupán egy jól járó zsebórára annak a megállapításához, hogy az indokolatlanul megnyújtott elő és közjáték alatt és helyett 3, 4, sőt 5 énekverset is el lehetne énekelni, mindenképp épülésére! Vagy van idő,

vagy nincs! Ha van, úgy ez csak a gyülekezet egészének az istentiszteletben cselekvőleg való részvételére lehet alkalom, a többi idő már az ige hirdetéséé, az imádkozásé, sem egyiket, sem másikat egy harmadik tényező kedvéért megnyirbálni nem lehet, éppen református hitelveink szempontjából! Ezen hitelveknek a feladása pedig arra az útra terelne bennünket, amelynek végén a zenés mise és a gyülekezet teljes megnémulása áll! (Az intelligencia már nem énekel a templomban; temetések alkalmával a nép sem!)

Hittani szempontból lehetetlen a sorvégi közjáték, eltekintve attól, hogy mindannak ellentéte, ami — művészet! A sorvégi közjáték amúgy is vontatott éneklésünket még lassúbbá, unalmassá, sokszor teljesen lélek nélkülivé teszi, a verssorokat indokolatlanul és jogtalanul szétszaggatja. Ugyancsak bibliai álláspontból föltétlenül elvetendő a 2. és 3. vers közötti „közjáték“. Ez az idő a gyülekezeté, amelynek pihenésre annyira nincs szüksége, hogy még egyszer annyit is szívesen énekelne, ha engednék! Kérdezek minden lelkészt: hittani szempontból nincs semmi megjegyzés arra a gyakorlatra, amely szerint ő, az Ige szolgálója fenn van a szószéken, már elvégezte az imáját, már kezdené a fohászt, de az Ige szolgálatában még mindig gátolja, mert nem engedi szóhoz jutni a követelődőleg zengő vagy legalább is morgó orgona! Nem közömbös dolgok ezek annak, aki az istentisztelet méltóságát komolyan veszi. Amit itt mondottunk, az a dogmatikusok elbírálása alá tartozik és én végtelenül megtisztelve érzem magamat, ha eddigi — és ezután — fejtegetéseim „illetékesek“ hozzászólását eredményeznék!

A dolog másik része, a meglevő orgonajáték milyensége — teljesen művészi kérdés, amelyet kizárólag zenei tudás alapján lehet elbírálni. Mindenekelőtt állítom, hogy az orgonista szolgálata nem közömbös, nem másodrendű és semmi szín alatt sem „világi“, hanem nagyon fontos, elsőrangú szent szolgálat! Szent azért, mert Isten házában megy végbe, szoros kapcsolatban áll az énekelve Isten elé vitt imával, — az orgona hanganyaga olyan, hogy emelkedett indulatok, megtisztult istenes érzések keltésére és ébrentartására a legnagyobb mértékben, minden más hangszer fölött alkalmas! Az orgonaművészet Antalffy szerint: szent művészet. Azt kérdelem most már a magyar református egyház legtisztább zenei közvéleményétől: a ma gyakorlatban levő egyházi zene, különösen pedig az orgonajáték „milyensége“ megfelel-e a zeneművészet azon teljességgel nem túl magas követelményeinek, amelyeket a református istentisztelettel szemben felállítani lehet és szabad? (Jól jegyezzük meg, itt nem hangversenyművészetéről, nem preludiumok és fugák előadásáról, hanem csupán az összhangzattant föltétlenül tudásáról és legalább annyi gyakorlati készségről van szó, amennyit

az Antalfy I. kötetének elvégzése jelent!) Köztudomású tényt állapítok meg, amikor kijelentem: nem felel meg, — de ugyanakkor állítom azt is, hogy az orgonistaképzés elégtelenségének tudatában vannak már a fiatal kántori nemzedék legértékesebb, legbecsületebben gondolkozó, törekvő tagjai! Ha jól sejtem, egy készülő országos kántorgyűlés első sorban ideális célokat, a magasabb, több képzettség szükségességét tartja szemé előtt! Nem bírálhatni, még csak nem is bírálni akarok, végezzék el azt hívatottabbak, — de egyrészt, mint az Ige szolgálója, másrészt mint okl. énektanító, a Nemzeti Zenede egykori növendéke, fővárosi templomoknak négy éven át orgonistája — tudom, hogy az orgonajáték milyen módon felel meg a lelki épülés, az Ige szolgálata és a zene követelményeinek, — de azt is tudom, hogy a kántori vizsgálat anyaga, a kántorképzés módja, ha kielégít is talán egy falusi gyülekezetet, de semmiképpen nem elégíti ki egy törekvő, tehetséges kántort!... Mert a református kántori testületben annyi egészséges zenei érzék szunnyad, hogy azt egyházunk érdekében ki nem fejleszteni, tőlük egy intelligens zenészt megillető képzettséget megtagadni: pótolhatatlan mulasztás, vétkes erőpazarlás!

Mennyi legyen tehát az orgonajáték tartalma a gyülekezeti istentisztelet keretén belül? A lehető legkevesebb! Csak az énekek között szükségképpen támadó hézagok kitöltésére, a gyülekezeti éneklés egészen rövid bevezetésére és az ének harmóniai alátámasztására, valamint annak lendülettel való kísérésére és vezetésére szolgálhat!!

Milyen legyen ez a játék?... Az Igéhez méltó, „ékes és szép“, szigorúan összhangzati alapon nyugvó, diszkrét és finom, *szent szolgálat!* Amelyből tehát minden világi reminiscencia (népdal, operettrészek stb.) és untató, áhítatólő hosszadalmasság ki van küszöbölve. Vonatkozzék ez az esküvők alkalmával előadott, rettenetesen elcsépelte, teljesen világi hangulatú, s a színpadon *sem* vallásos környezetben előforduló Lohengrin nászindulóra, amelynek szövege a többek között ezt mondja: „Duftender Raum, zur Liebe geschmückt“... Ne vigyük be a templomba a hálószoza illatát, és ne akarjuk előlegezni a — nászéjszaka örömeit!... (Bocsánat az őszinte szóért, az haragudjon meg reám, akit a mi divatban levő „egyházi“... „zenénk“ —?! — mélységesen meg nem *botránkoztatott!*) — E sorok írása közben hozza a posta az új Ágendát. A legnagyobb örömmel és hálával olvasom a 23. oldalon a következő, megszívlelendő sorokat: „Liturgiánkban a zene csak éppen kísérő és támogató eszköz az ének vezetéséhez és református istentiszteletben a zene önálló helyet nem foglalhat el. Szerepelhet az elkezdés előtt, befejezés után, az egyes részek között és bizonyos szimbólikus cselekmények alatt, de csak mint halk, *alázatos* intonáció. Mivel az éneknek is főcélja liturgiai: a karban

való ének *nem* istentiszteletre való; oda csak az unisono talál. ... Minden énekkarnál szebb a gyülekezeti ének! ... Ahol nincs orgona, jobban énekelnek a hívek. ... Az orgona hiánya nem jelent veszedelmet.“ („A legnagyobb elégtételelemre szolgál, hogy ugyanazt állítom, amit az Ágenda; ha mást állítanék, nem lenne igazam. Hogy azonban teljes jóhiszeműségemet bebizonyítsam, — azt t. i., miszerint ezen cikknek jórésze meg volt írva az Ágenda kézhezvételekor, — hivatkozom a következő lapokban megjelent, teljesen azonos tartalmú és szellemű írásaimra: *Reformáció*, 1921 október 1., *Debreceni Protestáns Lap* 1925 január 31., 1922 május 20., *Kálvinista Szemle*, 1923 szeptember 8. Utólagosan tehát semmit sem keil visszavonom azon állításaimból, amelyeket nálam hívatottabbaknak már régen meg kellett volna tenniük!“)

Ha az orgona szerepét ennyire megszorítjuk, ha az orgonistának csak ennyi „szerepet“ juttatunk az istentiszteletben, akkor mire való egyáltalában az orgona? Az orgona sok gyülekezetben csak — parádé, a templomnak olyan-amilyen dísze. Sok helyen pedig a nyomorúságos sipláda semmi egyéb nem jó, minthogy kihányattassék. Ahol azonban jó orgonista és használható orgona van, ott a legkülönbözőbb alkalmakkor, vallásos estélyeken, orgona-hangversenyeken számtalan sok alkalom nyílik az Isten dicsőségének orgonával, szóló énekekkel és énekkarokkal való szolgálatára, az áhítatnak ezen tényezők nélkül el nem érhető fokozására. Ha valaki *tud* és szolgálni akar, — íme, itt a korlátlan munkatér! („I. az Ágendát!“)

Az Ágendának csupán egy mondatára legyen szabad megjegyzést tennem. „Ahol nincs orgona, jobban énekelnek a hívek...“ Nagyon sokszor így van, de szerencsére mégsem mindenütt! Az istentiszteletben szívvel-lélekkel résztvevő jó orgonista, ha jó hangszere van, megtaníthatja, meg is tanítja a gyülekezetet lendülettel énekelni, — „énekeljétek *Neki vígan*“ — és kiragadhatja abból a lethárgiából, amely oly sokszor előmlik az éneklő magyar református gyülekezeteken. Ha ezt elérte, ha az Ige szolgáját inspirálni tudta, akkor szolgálata valóban szent szolgálattá válik, ez pedig akkora eredmény, amelynél nagyobbat a zeneművészet nem kívánhat!

Nagy László.

V. Európai Keresztyén Szövetségi Konferencia.

A Kormányzó úr fővédnöksége alatt aug. 8—14. napjain tartotta az Európai Keresztyén Szövetség V. Konferenciáját Budapesten huszonkét nemzet fiai részvétele mellett. Aug. hó 8-án d. e. és d. u. az Európai Keresztyén Szövetségi Unió végrehajtóbizottsága tanácskozott, este pedig a régi képviselőház nagy-

termében óriási érdeklődés mellett nagy evangelizáló gyűlés volt, melyen a német Modersohn Ernő predikált. Az estélyen résztvettek németek, angolok, franciák, norvégek, dánok, svédok, finnek, portugálok, svájciak és a megszállt területek magyarságainak képviselői. Bevezetésül az egész közönség elénekelt a „Jövel Szentlélek Úristen“ kezdetű dicséretet, Szabó Aladár budapesti lelkész imádkozott, majd Modersohn Ernő lelkész tartotta meg hatalmas predikációját. Az evangelizáló gyűlést karének és imádság rekesztette be. Augusztus 9-én este 7 órakor nagy megnyitó-ünnepély volt a Városi színházban. „Erős várunk“, Luther gyönyörű éneke eléneklése után dr. Kecskeméthy István kolozsvári theologiai tanár imádkozott. Ima után az egyesített énekkarok két ó-angol szerzeményt énekeltek, azután dr. Szabó Aladár üdvözölte a Konferenciát magyar, német, angol, francia nyelven. Utána Walkó Lajos miniszter a Kormányzó úr nevében köszöntötte a Konferencia résztvevőit, majd a különböző üdvözlések következtek. A megnyitó gyűlést karének és imádság fejezte be. Augusztus 10-én, szerdán d. e. ült össze a Keresztyén Szövetségi Unio. Előadások voltak a külföldiek számára a zeneművészeti Főiskola hangversenytermében, a magyar csonkaországbeliek és a megszállt területekről jöttek részére pedig a Vigadó nagytermében. Mindkét helyen ugyanegy tárgyról folytak az előadások: „Megmentésünk“ gyűjtőcím alatt. A Konferenciát mind a két helyen istentisztelet vezette be. D. u. négy helyen volt előadás a Zeneművészeti Főiskola kistermében, a Nemzeti-Múzeum dísztermében, a Fasori-református templomban és a theologia dísztermében. A d. u.-i konferencia a Keresztyén Gyermekszövetségi munka multját, mai állását és fejlődési lehetőségeit tárgyalta, valamint „A Keresztyén szövetségi mozgalom és Oroszország ifjúsága“ címmel volt előadás. Este Budapest székesfőváros fogadó-estélyt rendezett a Konferencia külföldről és a megszállt területekről jött résztvevői számára a Vigadó nagytermében. A főváros nevében dr. Édes Endre tanácsnok mondott üdvözlőszavakat, melyre Kelly James az „Unio“ európai elnöke válaszolt. Augusztus 11-én szintén áhítattal kezdődött a konferencia. Előadások tartattak: „Nevelésünkről“, „Munkálkodásunkról“, valamint „A ker. szöv. mozgalom és a Balkán ifjúsága“, „A ker. szöv. mozgalom és az egy-

házak.“ Aug. 12-én d. e. szintén előadások voltak, d. u. pedig a kálvintéri református templomba gyűlt össze a Konferencia egész közönsége úrvacsoraosztásra. Kelly James az „Unio“ elnöke angol nyelven imát és predikációt mondott, melyet br. Podmaniczky Pál és Nyári Pál pécsi lelkész magyarul tolmácsoltak. Ezután megkezdődött az úrvacsoraosztás, melyet a szolgáló lelkészek padról-padra járva szolgáltatottak ki. Este 7 órakor kezdődött a Konferencia nagy hangversenye a Városi színházban. Kapy Béla evangélikus püspök „Az egyházi ének és zene Isten szolgálatában“ címmel tartott előadást, majd ének és zeneszámok következtek. Augusztus 13-án a Konferencia résztvevői kirándultak Esztergomba, ahol megtekintették a város nevezetességeit, d. u. pedig dr. Hegedüs Lóránt „A biblia a nemzetek életében“ és Kroeker János német lelkész „A biblia az egyén életében“ címmel tartottak előadásokat. Augusztus 14-én, vasárnap 30 helyen volt istentisztelet a budapesti és a környékbeli összes református és evangélikus templomokban, valamint egyéb istentiszteleti helyeken, hol kiváló vendégszónokok látták el a szolgálatot. A kálvintéri templomban Modersohn Ernő és dr. Ravasz László püspök tartottak predikációt rádió közvetítéssel, ugyanekkor avatták fel Molnár Mária diakonissza-testvért, aki Ausztráliába indul hittérítőnek. D. u. 3 órakor nagy uccai felvonulás volt a Rákóczi-térről a Vérmezőre, ahol három csoportra oszolva tartattak előadások. Este a Városi Színházban ment végbe a Konferencia zárógyűlése. Tizennégy nyelven zendült fel az ájtatos ének. Ima után Kelly James és dr. Ravasz László püspök tartottak beszédet. Ezután Saurin Ernő az Európai Keresztyén Szövetségi Unio alelnöke mondott köszönetet az egész magyar nemzetnek, a Kormányzó úrnak, a magyar kormány-nak és Budapest székesfővárosnak a Konferencia jóindulatú támogatásáért.

Aug. 14-én a Konferencia tagjai nagyobb csoportokban Budapest környékére, az aggteleki cseppkőbarlanghoz és Debrecenbe, valamint a Hortobágyra tettek kirándulást. — Az V. európai Keresztyén Szövetségi Konferencia áldásai megbecsülhetetlenek számunkra. Egyfelől növelték a hitet, a keresztyén öntudatot, egyengették a Krisztushoz vezető utat, másfelől pedig reáterelték mélyebben szegény, Csonkaországunkra a külföld figyelmét.

Minden sikeréért, minden gyümölcséért és áldásáért legyen Istené a dicsőség! **M. B.**

Halottaink

Szendrey István a cseh megszállás alatt levő mezőkaszonyi református gyülekezet lelkésze f. hó 7-én reggel váratlanul elhunyt. A köztiszteletben és szeretetben álló lelkipásztort reggeli felöltözés közben lepte meg a hirtelen halál s ragadta el nemcsak hozzátartozóinak, szűkebb társadalmi körének, de az egész felvidéki magyarságnak nagy és pótolhatatlan veszteségére. Szendrei István 1885-ben született. Tanulmányai elvégeztével Munkácson lett segédlelkész, onnan választotta meg a mezőkaszonyi gyülekezet lelkipásztorának 1908-ban. Itt kiváló lelkészi talentumról tett bizonyosságot, minek következtében a beregi egyházmegye elszakított részének (Podkarpaska Rus) e. megyei főjegyzője lett. Megalkuvást nem ismerő, forró hazaszeretetről több alkalommal is bizonyosságot tett. Már 1918—19-ben sokszor és izzó hangon kikelt az egyre hangosabb pánszláv törekvések ellen. A cseh megszállás idején sem tudott teljesen megalkudni a helyzettel, minek következtében Illaván töltött 6 hónapot, mint politikai fogoly. Egyizben ki is utasították a megszállt területről s állampolgársági helyzete még halála napján sem volt rendezve. Nem, mert a fogadalom tételét midvégig megtagadta. Most váratlanul meghalt. Kevesebb lett egy kiváló lelkipásztorral s egy erős, őrálló magyar testvérünkkel a tulsó végeken. Felesége s két kiskorú gyermeke maradt nagy árvaságban. Pótolhatatlan veszteség nekünk is ő, kinek porrészei már ott pihennek a mezőkaszonyi temető ölében, a boldog feltámadás reménysége alatt. Addig is béke legyen porai felett! . .

Klmn.

Különfélék

Dr. Baltazár Dezső püspökünk augusztus 15-én tizenhat esztendő teltét be a püspöki szolgálatban. A negyedik lustrum ezen most letelt első esztendeje sok megtiszteltetést és sok elismerést hozott a püspök úrnak, nem egy olyat, amelyet méltán lehet az előző időkből emlékezetes bántások nyilvános kárhoztatásának tekinteni. Ő a szelek mérgét nemesen megállta s most az orcáját megizzasztó sok Charybdis és sok ezer veszély után élvezheti a nyájas napsütést, hiszen ma már egy-két gyógyíthatatlanul betegmájú ember kivételével ország-

szerte mindenki tisztelettel és megbecsüléssel emlegeti éveken át méltatlanul meghurcolt nevét. Csakhogy a napon sütkérezés nem természet Baltazár Dezsőnek. Terveket forral, tettvágytól duzzad s nem nagyon aggódik amiatt, ha a köz szolgálatában bármily kemény ellenfelekkel találja talán magát megint szembe. „Egyik kezével munkálkodik vala, a másikkal a fegyvert tartja vala.“ Ez volt a három első lustrumban az ő sorsa. A negyedik lustrum szebben kezdődött és mi buzgón reméljük, hogy ezentúl — hosszú éveken át — mind a két kezét építésre használhatja szeretett püspökünk. Amiből Isten segítségével ő reá is, református anyaszentegyházunkra is boldogság és tisztesség árad.

A zsinatelőkészítő bizottság megalakítását az Egyetemes Konvent az elnöki tanács feladatává tette. Ennek a megbízásnak az Egyetemes Konvent elnöki tanácsa a legutóbbi ülésén tett eleget oly módon, hogy a konventi elnökségen és a bizottság jegyzőjén kívül mind-egyik egyházkerületből egy-egy lelkészi és egy-egy világi tagot választott a zsinatelőkészítő bizottságba. Ehhez képest a bizottság a következőkből áll: az elnökség dr. Baltazár Dezső püspök és Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok, jegyző Sass Béla, az Egyetemes Konvent jegyzője, tagok: dr. Révész Kálmán, dr. Ravasz László, dr. Antal Géza püspökök, dr. Révész Imre egyházkerületi főjegyző, dr. Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok, dr. gróf Teleki József főgondnok-helyettes, Meczner Béla és dr. Kun Béla konventi tagok.

Papi egyenruháról ír egyik egyházi lap-társunk. Persze nem olyan értelemben, hogy azt állandóan viselni kelljen, hanem csak úgy, hogy szolgálatban és ünnepélyes alkalmakkor legyen kötelező. Valóban felférne. Az individualizmus nagyon szép, de nagy intézmények életében bizonyos fokú szabályozottságra bizony nagy szükség van.

Az almadil református leánygyülekezet templom-helyet vásárolt igen szép helyen 100 millió koronáért. Ennek a felét, 50 milliót dr. Horváth Gyula volt orsz. képviselő, főgondnok és neje fizetik. 42 millió körülbelül van tőkében. A 8 milliót ismét csak Horváth Gyula előlegezi.

Megkezdődött a református leánynevelő-intézet építése. A Kossuth-u. 35. és 37. számú házakat, amint lebontják, nyomban megkezdik az iskola építését ezen a részen 40 méteres fronttal. A bontás javában folyik.

Választott konventi elnök. A politikai napilapok velünk rokonszenvező részében — mert a nem rokonszenvező egyáltalán nem vesz tudomást a mi fontos ügyeinkről —, sőt egyik protestáns lapban is, új berendezést állítottak fel egyetemes konventünk szervezetében. — A választott elnök intézményét. Tudvalevő, hogy egyházi törvényeink szerint az Egyetemes Konvent elnökei a hivatalukra nézve legidősebb püspök és ugyancsak a hivataluk szerint legidősebb egyházkerületi főgondnok. Ehhez képest a nagyemlékű gróf Degenfeld József elhunyt után szükségszerűen a tiszán-inneni egyházkerület nagyérdemű főgondnokára, Dókus Ernőre szállt a konventi világi elnökség díszes tiszte, mivel az ez idő szerint működő két egyházkerületi főgondnok közül ő az idősebb. Hogy ezt a lapok megírták, az igen helyes, valamint az is egészen jól van, hogy ebből az alkalomból meleg hangon szóltak Dókus Ernőről, aki magyar református egyházunknak egyik legrégebb és nagyon kiváló munkása, fáradhatatlan és odaadó munkájával valóban egész egyházunk tiszteletét érdemelte ki. De éppen azért, mert ilyen kiváló emberünkről van szó, kétszeresen bosszantó a nagyfokú tájékozatlanságra valló lapszus, amely szerint Dókus Ernőnek konventi elnöké „megválasztása” általános örömet kelt. Az igaz, hogy Dókust mindenki szívesen látja ebben a pozícióban s mindenki bizalommal látja benne nagy elődje méltó utódát, de „megválasztásáról” természetesen nincs és nem is lehet szó. Ennek a tisztnek a betöltése az egyházkerületi főgondnokságnak folyománya. Szeretnénk, ha a protestáns sajtóiroda egy kicsit résen állana és a valóságnak megfelelő módon tájékoztatná a mi dolgainkról a lapokat.

Meghalt egy 105 éves 48-as honvéd. Batka Gáspár volt 48-as honvéd 105 éves korában elhunyt Kecskeméten. Holttestét Kecskemét városa temettette el díszes pompával. A honvédelmi miniszteriumban megállapítást nyert, hogy már csak egy negyvennyolcas honvéd él még az országban.

Lelkészbeiktatás. Korocz László ceglédi hitoktató-lelkész orci lelkészi állásába aug. 7-én iktatta be Veress Károly nyirturai lelkész. Az atyja örökébe elhívott ifjú lelképásztoron legyen Isten sok áldása!

A Keresztyén Ifjúsági Egyesület nemzetközi táborozása augusztus 2—9. napjain ment végbe Szigligeten, melyen tizenkét állam kiküldöttei vettek részt, még a távoli Amerika is képviseltette magát 24 ifjúval. A táborban 30 magyar fiú is tartózkodott. Érdekes és megszívlelendő, hogy a lengyel kiküldöttek beszámoltak arról, hogy egészen kicsi falujokban is az Ifjúsági Egyesületeknek székházuk van, míg ezzel szemben nálunk, Debrecenben is a Keresztyén Ifjúsági Egyesület egy szánalmas, kis ódon szobában kénytelen anyagi erők hiányában meghúzódni.

Magyar református Istentisztelet az Adria mellett. Az Abbáziában nyaraló magyarok kívánságára július 31-én dr. Boér Károly, a Dóczy-intézet vallástanára istentiszteletet tartott. Az abbáziai magyar istentiszteletnek a híre másnapra eljutott Fiuméba is. Az ottani magyarok, akik árván, pásztor nélkül állanak, az ottani evangélikus olasz lelkész útján felkérték dr. Boér Károly vallástanárt magyar nyelvű, református Istentisztelet tartására. — Aug. 7-én áhitattal és sok hívő könnyezése mellett ment végbe a magyar nyelvű református istentisztelet. Az összeomlás óta Fiumében nincs magyar lelkész. Az Istenhez vágyó lelkek csakis olasz predikációt hallgathatnak, ha így folytatódik, egy emberöltő sem kell hozzá, nem lesz, aki magyar nyelven megértse az Igét!

Vallásos délután volt az Ispotály-templomban aug. 14-én. Predkiált Nagy Sándor segédlelkész, énekelt Gyenge Rózsika leánygimnáziumi növendék, Pelyvás Lajos tanító orgonakísérete mellett. Szavalt Tarcali Mária kereskedelmi iskolai tanuló.

Berlinben 577,000 nőnek van ipari és kereskedelmi foglalkozása. Míg ez egyfelől azt mutatja, hogy dolgozós a berlini nő, másfelől szomorú bizonyosság amellelt, hogy ott sem a nő igazi hivatását, az anyaságot töltheti be sok ezer ilyen női élet.

Német cserkészek Debrecenben. Aug. 15-én 30 német cserkészfiú és cserkészleány érkezett Debrecenbe, akik néhány héttel ezelőtt indultak el Berlinből. Budapest megtekintése után Debrecen és a Hortobágy meglátogatását határozták el. Szerdán reggel indultak ki a Hortobágyra, melynek megtekintése után Magyarország többi nevezetes helyeit is bejárják.

RUN JÓZSEF késműves és műköszöi ús Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

A **hubi-frizura** miatt agyonütötte leányát egy lengyelországi kereskedő. A leány azzal akarta meglepni apját, hogy titokban levágatta haját. Az öreg kereskedő ezen annyira felháborodott, hogy dühében megragadott egy széket, s azzal oly szerencsétlenül ütötte meg leányát, hogy az néhány óra múlva meghalt. A divat szertelenségei bünt, halált és károkozást okoznak.

Segédlelkészi, vallásitanítói (hitoktatói), vagy egyházi adminisztrációs (irodai) állást keres első és második lelkészkepesítő oklevél el, továbbá államszámveteltani államvizsgával és katonai szolgálattal bíró református segédlelkész, a szántói, vagy bármelyik egyházkerület területén. Választ a köteleességek megjelölésével és a fizetési feltételekkel kar. Címe a szerkesztőségben.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Takarékpénztári csekkszám 43,916.

Pályázat.

A rétközberencsi (u. p. Pátróha. Szaboles m.) református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel, 400 öles kert a belteekben; cselédlakás, melynek jökarban tartásáról megválasztott tanító tartozik gondoskodni; 32 kath. hold 274 öl szántó és rét föld egy tagban, adóját haszonévező fizeti; 256 liter búza, 1280 liter gabona és 136 pengő az egyház pénztárából. Politikai községtől ismétlődő iskolások tanításáért 54 pengő. Stóla az egyházkerület díj-szabása szerint; a többi állam-egény, értékegség 57. Kötele-sége a III—VI. vegyes osztályok tanítása, a kántori teendők ellátása, gyülekezeti énekkar szervezése, vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, vasárnapi iskola vezetése, belmissziói munkában segédke-zés, egyházi jegyzőség, kanónikus órákon prédikálás, külön díjazásért levante oktatás. Személyes bemutatkozás saját költségen, vasár-napi napo kívánatos. Pályázati kérvények minden okmánnyal felszerelve, szeptember 15-ig adandók

be a lelkészi hivatalba. Választás szeptember hó 18-án. Az állás október hó 1-én elfoglalandó. Csak orgonázni tudó férfiak pályázhatnak.

1-2.

Lelkészi hivatal.

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SZÁNTÓ HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélyszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF az „ORLE” szabóia.

Debrecenben rendelések átvételére Tóth József szabómester úr Burgundia uccá 12. szám. — Ujpesten Petőcz Endre szabó mester úr készségei állanak feleim szolgálatára.

A bőszi ref. lelkészi hivattaltól.

Tek. Szántó József papiruha szabó úrnak

Hódmezővásárhely.

Alulírott bőszi református lelkész, akl első palástomat is Ön-nél készíttettem 1916-ban s azzal teljes mértékben meg voltam elégedve, örömmel igazolom, hogy a palástot, melyet özvegy Nagy Danielné bőszi hívem készíttetett számomra, megkaptam és annak úgy elsőrangú legfinomabb selyes anyaga, mint remek redőzete, művészi kivitele és kitűnő állása mindnyájunk tetszését megnyerte, egész gyülekezetemnek örömeire szolgál és lelkésztestvéreimnek melegen merem ajánlani. Külön említem meg a kiválóan sikerült főveget, mely csinoságával és jóanyagával pompás kiegészítője a gyönyörű papi öltözetnek.

Fogadja legszívesebben üdvözlömetem!

özv. Nagy Danielné.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza
ref. lelkész.

Belsőbölcs, 1927 június 6.

Igen tisztelt Szántó úr!

Gyülekezetünk által rendelt papi palást és süveg, melyet f. hó 10-én adtunk át nagytiszteletű Szécsy István szeretett lelkészünknek csodálatraméltó volt az elragadtatás úgy a lelkész úr, mint az érdekelt gyülekezeti tagok gyönyörködtek benne. Tolmácsolom is gratulációikat. — Amely alkalommal üdvözljük Szántó urat és köszönetet mondunk azért, hogy szeretett lelkészünk megajándékozta óly szép, izléses és finom munkával ellátott palástot küldött.

Mégegyszer szívből üdvözljük és gratulálunk.

Mikepércs, 1927 júl. 13-án.

A presbiterium nevében
Szakács Andor,
el. isk. igazgató.

Kedves Szántó úr!

Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünket s igazán nagyon meg vagyok elégedve.

A pénz postán beküldetett.

Kaba, 1926 dec. 13-án.

Korödi Gyula,
ref. lelkész.

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,

KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: éjjel 66. sz.

Telefon: nappal 322.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpoda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

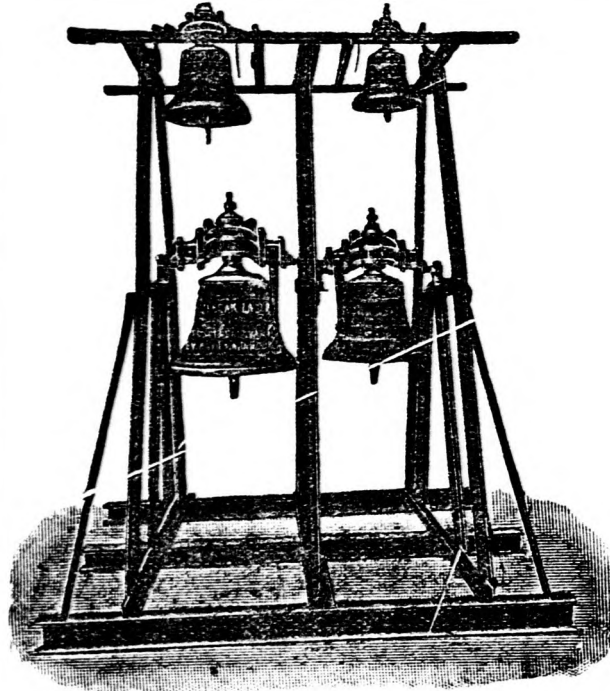
Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetésekét vidéken is vállalunk.

Debreczeni István
órásmeister
Debrecen, Péterfia-u. 8.
~~~~~
Speciális órák javítása
Mindennemű órák
raktára.
Az 19 6. évi debreceni
iparkiallításon díszoklevéllel, a budapesti
orsz.kiallításon aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár:
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ŐR-
HAZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon
aranyéremmel kitüntette. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz.
Kézművesipari Társulat versenyén a m. kir. korm. díszoklevéllel kitüntetve
és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által
díszoklevéllel kitüntetve.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

Debrecen város és a Tiszántuli ref. egyházker. könyvnyomda-vállalata.

Megjelent !!

A
„Református Egyházi Könyvtár”

XV. számú
rendkívüli kötete:

„Ágenda”

A magyar református egyház
liturgiás könyve.

SZERKESZTETTE

Dr. Ravasz László

Dunamelléki ref. püspök.

ÁTNÉZTÉK

Dr. Antal Géza

Dr. Baltazár Dezső

Dunántuli ref. püspök.

Tiszántuli ref. püspök.

Dr. Révész Kálmán

Tiszáninneri ref. püspök.

508 oldal terjedelemben, 1/1 vászon, ara-
nyozott felirattal ellátott kötésben

ára 23— pengő.

Kapható és megrendelhető a

„MÉLIUSZ”

könyv-, papír-, írószer- és
zenemű nagykereskedésben

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON: 2-70.

Neg

F

Meg

nagy

egye

anya

Elm

Azor

hogy

útra

llyer

egyf

a m

széle

a m

kozs

Min

hom

az?

egyh

Jönr

alá n

som

szám

ségi

Hasz

mag

a m

len

hely

inká

tehe

rész

szeg

kom

taná

vacs

egyh

bizo

zális

urain

pom

a vic

soks

tarto